

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра загальної і клінічної фармакології та фармакогнозії

Силабус навчальної дисципліни
«Медичний канабіс»

Обсяг навчальної медицини	Загальна кількість годин на дисципліну: 90 годин, 3,0 кредити ЄКТС
Дні, час, місце проведення навчальної дисципліни	За розкладом занять. Кафедра загальної і клінічної фармакології та фармакогнозії. м. Одеса, вул. Олексія Вадатурського, 37
Викладач (-і):	Рожковський Я.В., завідувач кафедри, д.мед.наук, професор; Богату Світлана Ігорівна, к.мед.н., доцент
Контактна інформація	Довідки за телефоном: (0482) 37-14-91 Еберле Лідія Вікторіна, завуч кафедри +380 66 600 2708 E-mail: gnosy@onmedu.edu.ua ; Очні консультації: четвер з 15.00 до 17.00; субота з 9.00 до 13.00 Онлайн консультації: четвер з 15.00 до 17.00; субота з 9.00 до 13.00 https://moodle.odmu.edu.ua/ або через Telegram / Viber

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі здобувачами вищої освіти буде здійснюватися аудиторно (очно).

Під час дистанційного навчання комунікація здійснюється через платформу Microsoft Teams, а також через листування електронною поштою, месенджери Viber (через створені у Viber групи для кожної групи, окремо через старосту групи).

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення дисципліни - є лікарські засоби та рослинна сировина на основі *Cannabis*, біологічно активні сполуки канабісу (канабіноїди, терпени, флавоноїди), а також їх фармакологічні властивості, механізми дії та клінічне застосування.

Мета дисципліни: Формування у здобувачів вищої освіти системних знань про фармакологічні властивості, механізми дії, клінічне застосування та безпеку медичного канабісу, а також розвиток практичних навичок обґрунтованого призначення канабіноїдних препаратів відповідно до принципів доказової медицини та чинного законодавства.

Завдання дисципліни:

- вивчення хімічного складу рослин роду *Cannabis* та біосинтезу фітоканабіноїдів;
- дослідження ендоканабіноїдної системи та механізмів дії канабіноїдів;
- аналіз фармакокінетики та фармакодинаміки канабіноїдів;
- вивчення лікарських форм і способів введення препаратів медичного канабісу;
- оцінка клінічних показань, протипоказань та ефективності канабіноїдної терапії;
- аналіз побічних ефектів, лікарських взаємодій та ризиків залежності;
- формування навичок безпечного застосування канабісу у клінічній практиці;
- вивчення правових та етичних аспектів використання канабісу;
- розвиток навичок критичного аналізу наукових досліджень;
- оцінка перспектив розвитку канабіноїдної фармакотерапії.

Очікувані результати навчання

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра загальної і клінічної фармакології та фармакогнозії

За результатами вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти повинні

Знати:

- основні поняття медичного канабісу та класифікацію канабіноїдів;
- хімічний склад *Cannabis* та фармакологічні властивості основних компонентів (ТГК, КБД тощо);
- механізми дії канабіноїдів через ендоканабіноїдну систему;
- фармакокінетику і фармакодинаміку канабіноїдів;
- лікарські форми медичного канабісу та особливості їх застосування;
- показання і протипоказання до призначення;
- побічні ефекти, токсичність і ризики залежності;
- лікарські взаємодії канабіноїдів;
- сучасну доказову базу ефективності канабіноїдів;
- законодавче регулювання медичного канабісу в Україні та світі;
- етичні аспекти використання канабісу в медицині;
- принципи проведення клінічних досліджень у сфері канабіноїдів.

Вміти:

- пояснювати механізми дії канабіноїдів на організм людини;
- визначати доцільність застосування канабісу при різних захворюваннях;
- аналізувати ефективність і безпеку канабіноїдних препаратів;
- обирати оптимальну лікарську форму і шлях введення;
- оцінювати ризики побічних ефектів і залежності;
- виявляти лікарські взаємодії;
- працювати з доказовою базою та клінічними рекомендаціями;
- консультувати пацієнтів щодо безпечного використання;
- враховувати правові та етичні аспекти призначення.

Володіти:

- навичками клінічного мислення і прийняття обґрунтованих рішень;
- здатністю інтегрувати знання фармакології та клінічної медицини;
- навичками міждисциплінарної взаємодії (неврологія, онкологія, психіатрія);
- принципами доказової медицини у канабіноїдній терапії;
- навичками оцінки ефективності і безпеки лікування;
- здатністю до профілактики зловживання і контролю ризиків залежності;
- навичками ведення медичної документації;
- етичними принципами медичної практики.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Форми навчання.

Дисципліна буде викладатися у формі практичних занять; організації самостійної роботи здобувача.

Методи навчання.

Практичні заняття:

- словесні методи: бесіда, розповідь, пояснення, дискусія, обговорення проблемних ситуацій;
- наочні методи: ілюстрація (у тому числі мультимедійні презентації), презентація результатів власних досліджень;
- практичні методи: вирішення практичних кейсів, виконання індивідуального завдання.

Самостійна робота:

- самостійна робота з рекомендованою основною та додатковою літературою, з

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра загальної і клінічної фармакології та фармакогнозії

електронними інформаційними ресурсами, підготовка до практичних занять / самостійне опанування матеріалу за темами;

- самостійне виконання індивідуального завдання: розробка, підготовка доповідей та презентацій для захисту індивідуальних завдань.

Зміст навчальної дисципліни

- Тема 1. Вступ. Історія використання канабісу в медицині. Актуальність у світовій та українській практиці.
- Тема 2. Фармакогностичні та фітохімічні особливості рослин роду *Cannabis*.
- Тема 3. Фізіологія ендоканабіноїдної системи людини.
- Тема 4. Фармакологічні властивості канабіноїдів.
- Тема 5. Лікарські форми та методи введення медичного канабісу.
- Тема 6. Медичне застосування канабісу: показання, клінічні ефекти, ризики.
- Тема 7. Канабіс у психіатрії та неврології.
- Тема 8. Канабіс у онкологічній, паліативній та стоматологічній практиці.
- Тема 9. Безпека, побічні ефекти і профілактика залежності від канабісу.
- Тема 10. Правові та етичні аспекти використання медичного канабісу.
- Тема 11. Сучасні наукові дослідження у сфері медичного канабісу.
- Тема 12. Перспективи використання медичного канабісу в Україні.

Перелік рекомендованої літератури

Основна:

1. Закон України «Про лікарські засоби».
2. Закон України «Про основи законодавства України про охорону здоров'я».
3. Наказ Міністерства охорони здоров'я України №188 від 1 березня 2021 року «Про затвердження порядку використання препаратів, що містять канабіноїди, в медичних цілях».
4. Наказ МОЗ України від 13.09.2024 № 1586 «Про затвердження Переліку форм лікарських засобів, які можуть виготовлятися в умовах аптеки з рослинної субстанції канабіса».
5. Державна фармакопея України: в 3 т. / ДП «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів». – 2-е вид. – Харків : Державне підприємство “ Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів ”, 2015.
6. Постанова Кабінету Міністрів України №770 від 6 травня 2000 року «Про затвердження переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів».
7. Кримінальний кодекс України, стаття 32. Відповідальність за порушення обігу наркотичних засобів, зокрема канабісу.
8. Фармацевтичні аспекти тютюнопаління, алкоголізму, наркоманії і токсикоманії: Навчальний посібник для студентів денної та заочної (дистанційної) форми навчання (дисципліна за вибором студента) / С. В. Баюрка, В. С. Бондар, С. А. Карпушина та ін. – Х., 2017. – 210 с.
9. Психіатрія і наркологія : підручник / В.Л. Гавенко, В.С. Бітенський, П., В.А. Абрамов та ін. ; за ред. В.Л. Гавенка, В.С. Бітенського. — 2-ге вид., переробл. і допов. — К. : ВСВ "Медицина", 2015. — 512 с.
10. Психіатрія і наркологія: підручник / Г.Т. Сонник, О.К. Напрєєнко, П86 А.М. Скрипніков, Л.В. Животовська, Н.Ю. Напрєєнко ; за ред. О.К. Напрєєнка. — 3-є вид., випр. — К. : ВСВ «Медицина», 2017. — 424 с.
11. Побічні реакції лікарських засобів: небажані ефекти: бібліографічний покажчик / уклад. І.В. Каминіна; ЗДМУ, наукова бібліотека. – Запоріжжя, 2016. – 30 с.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра загальної і клінічної фармакології та фармакогнозії

12. National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine. *The Health Effects of Cannabis and Cannabinoids: The Current State of Evidence and Recommendations for Research*. — Washington, DC: The National Academies Press, 2017.

Додаткова:

1. Офіційний сайт Міністерства охорони здоров'я України: www.moz.gov.ua.
2. Конвенція ООН про психотропні речовини (1971 р.)
3. Єдиний конвенційний документ ООН про наркотичні засоби (1961 р.)
4. Рекомендації Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ). Оцінка лікувального потенціалу канабісу та його похідних (звіти 2018–2021 рр.).
5. Документи Європейського агентства з лікарських засобів (ЕМА)
6. Національний інститут здоров'я Великобританії (NICE). Рекомендації щодо клінічного використання медичного канабісу.
7. Baron, E. P. (2018). *Comprehensive Review of Medicinal Marijuana, Cannabinoids, and Therapeutic Implications in Medicine and Headache: What a Long Strange Trip It's Been*. Headache: The Journal of Head and Face Pain, 55(6), p. 885-916.
8. NASEM (2019). *The Clinical Use of Cannabis in Palliative Care: A Review of the Literature*. Palliative Medicine, 33(1), p. 31-38.
9. MacCallum, C. A., & Russo, E. B. (2018). *Practical Considerations in Medical Cannabis Administration and Dosing*. European Journal of Internal Medicine, 49, p. 12-19.
10. Fitzcharles, M. A., Eisenberg, E., Pereira, J., et al. (2021). *Canadian Rheumatology Association Position Statement on Medical Cannabis Use in Rheumatic Disease*. The Journal of Rheumatology, 48(4), p. 461-468.
11. Wheeler, M., Merten, J. W., Gordon, B. T., & Hamadi, H. (2020). *Medical Cannabis and Mental Health: A Guided Systematic Review*. Clinical Psychology Review, 79, 101873.
12. MacCallum, C. A., & Russo, E. B. (2018). *Practical Considerations in Medical Cannabis Administration and Dosing*. European Journal of Internal Medicine, 49, p.12-19.
13. Baron, E. P. (2018). *Medicinal Properties of Cannabinoids, Terpenes, and Flavonoids in Cannabis, and Benefits in Migraine, Headache, and Pain: An Update on Current Evidence and Cannabis Science*. Headache, 58(7), p. 1139-1186.
14. Boehnke, K. F., Scott, J. R., Litinas, E., & Clauw, D. J. (2016). *Cannabis Use Preferences and Decision-making Among a Cross-sectional Cohort of Medical Cannabis Patients with Chronic Pain*. Journal of Pain, 17(10), p. 1105-1115.
15. Piomelli, D., & Russo, E. B. (2016). *The Cannabis sativa Versus Cannabis indica Debate: An Interview with Ethan Russo, MD*. Cannabis and Cannabinoid Research, 1(1), p. 44-46.
16. Abrams, D. I., & Guzman, M. (2015). *Cannabinoid Anticancer Effects: A Review of Preclinical Data*. Nature Reviews Cancer, 15(12), p. 749-764.
17. Stockings, E., Zagic, D., Campbell, G., et al. (2018). *Evidence for Cannabis and Cannabinoids for Epilepsy: A Systematic Review of Controlled and Observational Evidence*. Journal of Neurology, Neurosurgery & Psychiatry, 89(7), p. 741-753.
18. Booth, J. K., & Bohlmann, J. (2019). *Terpenes in Cannabis sativa – From Plant Genome to Humans*. Plant Science, 284, p. 67-72.
19. Фармакологія: підручник / І.В. Нековаль, Т.В. Казанюк. К.: ВСВ «Медицина», 2018.— 552 с.
20. Психіатрія і наркологія : підручник / О. К. Напрєєнко, М. І. Винник, І. Й. Влох, О. З. Голубков, О. А. Двірський; ред.: О. К. Напрєєнко. - К. : Медицина, 2011. - 527 с.
21. В. Д. Мішиєв, І.К. Сосін, М.О. Овчаренко, О.А. Єршова. Наркологія: актуальні питання./Львів: Медицина світу, - 2010. – 280с.
22. Наркологія: Національний підручник (під редакцією Сосіна І.К., Чуєва Ю.Ф.). – Харків: Видавництво «Колегіум». – 2014. – 1500 с.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра загальної і клінічної фармакології та фармакогнозії

23. Фармаконагляд та підходи до його здійснення. Методичні рекомендації МОЗ України / О.В. Матвєєва, І.С. Чекман, С.В. Нальотов [та ін.]. – Київ: Український центр наукової медичної інформації і патентно-ліцензійної роботи, 2013. – 85 с.

24. Наркологія навчальний посібник / А. М. Скрипніков, О. К. Напрєєюсо, Г. Т. Сонник - Тернопіль ТДМУ, 2008 - 360 с

Електронні інформаційні ресурси:

1. Державний реєстр лікарських засобів. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.drlz.com.ua/>

2. Державний формуляр лікарських засобів. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dec.gov.ua/index.php/ua/informatsijno-poshukova-sistema-elektronnij-formulyar>

3. International Society of Pharmacovigilance. Available at: <https://isoponline.org/>

4. Uppsala Monitoring Centre. Available at: <https://www.who-umc.org/blog>.

ОЦІНЮВАННЯ

Форми поточного контролю:

- усний контроль: індивідуальне опитування за питаннями відповідної теми;
- письмовий контроль: оцінювання розв'язання ситуаційних завдань за відповідними темами, оцінювання виконання індивідуальних завдань;
- тестовий контроль: оцінювання виконання тестових завдань.

Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти під час поточного контролю

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно «5»	Здобувач бере активну участь у занятті; демонструє глибокі знання, дає повні та детальні відповіді на запитання; бере активну участь у обговоренні проблемних ситуацій, користується додатковою навчально-методичною та науковою літературою; вміє сформулювати своє ставлення до певної проблеми; висловлює власні міркування, наводить доцільні практичні приклади; вміє знаходити найбільш адекватні форми розв'язання суперечностей. Здобувач вільно вирішує ситуаційні завдання, впевнено демонструє практичні навички за темою заняття та вірно інтерпретує отримані дані, висловлює власну думку з теми завдання, демонструє творче мислення.
Добре «4»	Здобувач бере участь у занятті; добре володіє матеріалом; демонструє необхідні знання, але дає відповіді на запитання з деякими помилками; бере участь у обговоренні проблемних ситуацій, користується основною навчально-методичною та науковою літературою; висловлює власну думку з розв'язання практичних ситуацій з теми заняття. Здобувач вірно вирішує ситуаційні завдання, але допускає незначні неточності та демонструє більш стандартизовані практичні навички за темою заняття при вірній інтерпретації отриманих даних, висловлює власну думку з теми завдання, демонструє критичне мислення.
Задовільно «3»	Здобувач іноді бере участь у занятті; частково виступає і задає питання; допускає помилки під час відповідей на запитання; показує пасивну роботу на заняттях; показує фрагментарні знання понятійного апарату і літературних джерел. Здобувач не достатньо володіє матеріалом для вирішення ситуаційних завдань, невпевнено демонструє практичні

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра загальної і клінічної фармакології та фармакогнозії

	навички за темою заняття та інтерпретує отримані дані з суттєвими помилками, не висловлює свою думку з теми ситуативного завдання.
Незадовільно «2»	Здобувач не бере участь у занятті, є лише спостерігачем; ніколи не виступає і не задає питання, незацікавлений у вивченні матеріалу; дає неправильні відповіді на запитання, показує незадовільне знання понятійного апарату і літературних джерел. Ситуативні завдання не виконує.

Форма підсумкового контролю: залік.

Залік виставляється здобувачу, який виконав усі завдання робочої програми навчальної дисципліни, приймав активну участь у практичних заняттях, виконав та захистив індивідуальне завдання та має середню поточну оцінку не менше ніж 3,0 і не має академічної заборгованості.

Залік здійснюється: на останньому занятті до початку екзаменаційної сесії - при стрічковій системі навчання, на останньому занятті – при цикловій системі навчання. Оцінка за залік є середньоарифметичною за всіма складовими за традиційною чотирибальною шкалою і має величину, яка округлюється за методом статистики з двома десятковими знаками після коми.

САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Самостійна робота:

- самостійна робота з рекомендованою основною та додатковою літературою, з електронними інформаційними ресурсами, підготовка до практичних занять;
- самостійне виконання індивідуальних завдань, підготовка доповідей та презентацій для захисту індивідуальних завдань.

ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:

- Пропуски занять з неповажних причин відпрацьовуються за розкладом черговому викладачу.
- Пропуски з поважних причин відпрацьовуються за індивідуальним графіком з дозволу деканату.

Політика щодо академічної доброчесності:

Обов'язковим є дотримання академічної доброчесності здобувачами, а саме:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Неприйнятними у навчальній діяльності для учасників освітнього процесу є:

- використання родинних або службових зв'язків для отримання позитивної або вищої оцінки під час здійснення будь-якої форми контролю результатів навчання або переваг у науковій роботі;
- використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалок, конспектів, мікро-навушників, телефонів, смартфонів,

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра загальної і клінічної фармакології та фармакогнозії

планшетів тощо);

- проходження процедур контролю результатів навчання підставними особами.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- зниження результатів оцінювання індивідуального опитування, виконання тестових завдань, оцінки за розв'язання ситуаційних завдань, виконання індивідуального завдання, заліку тощо;
- повторне проходження оцінювання (тестових завдань, ситуаційних завдань, індивідуального завдання, заліку тощо);
- призначення додаткових контрольних заходів (додаткові ситуаційні завдання, індивідуальні завдання, тести тощо);
- проведення додаткової перевірки інших робіт авторства порушника.

Політика щодо відвідування та запізень:

Стан здоров'я: здобувачі хворі на гострі інфекційні захворювання, у тому числі на респіраторні хвороби, до заняття не допускаються. Запізнення на заняття – не припустимі. Здобувач, який спізнився на заняття, може бути на ньому присутній, але якщо в журналі викладач поставив «нб», він повинен його відпрацювати у загальному порядку.

Використання мобільних пристроїв:

Використання будь-яких мобільних пристроїв заборонено. При порушенні даного пункту здобувач має покинути заняття та в журналі викладач ставить «нб», яку він повинен відпрацювати у загальному порядку.

Мобільні пристрої можуть бути застосовані здобувачами з дозволу викладача, якщо вони потрібні для виконання завдання.

Поведінка в аудиторії:

Поведінка здобувачів та викладачів в аудиторіях має бути робочою та спокійною, суворо відповідати правилам, встановленим Положенням про академічну доброчесність та етику академічних взаємин в Одеському національному медичному університеті, у відповідності до Кодексу академічної етики та взаємин університетської спільноти Одеського національного медичного університету, Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній та освітній роботі здобувачів вищої освіти, науковців та викладачів Одеського національного медичного університету.